

# De Kaardebol

Driemaandelijks tijdschrift

april - mei - juni 2012

nummer 2/2012

Afgiftekantoor Kortenberg, erkenningsnummer P806150

---



Foto: De bloemenweide tegenover de Colruyt in Nossegem in 2009. Op 12 mei is er een werkdag waarop deze weide weer wordt ingezaaid.

In dit nummer:

- Kapwerken populieren
- Fotowedstrijd
- Peterschap 'De Boemerang'
- Nachtvlienderval
- Weetje uit Chili
- Beveronderzoek in Kortenberg
- Kinderactiviteiten
- Agenda

# Activiteiten in de kijker

## **Annulering bijenkruidentwandeling 29 april**

We kregen dit droevige berichtje van Anna-Maria Dierck:

Tot mijn spijt kan de bijenkruidentwandeling op 29 april niet doorgaan. De colony collapse disease heeft mijn bijenvolkjes laten verdwijnen en ik heb nog geen oplossing gevonden.

## **Orchideeën-avondwandeling in Silsombos (1 juni)**

Het orchideeënzeizoen komt er weer stilaan aan. Het Silsombos, Europese topnatuur, kent momenteel zeven orchideesoorten. Op vrijdag 1 juni willen wij dit weer in de kijker zetten. Gegidste wandelingen vertrekken vanaf 19u aan het Sint-Pietersplein in Kwerps. Een drankje en hapje kan achteraf de wandelaar versterken.

## **6 mei de langverwachte Barbecue van de Silsomwerkgroep!**

Noteer alvast deze datum met stip, want ook al is het slecht weer... de Barbecue gaat door, en dit op het 't Silsomhof. We gaan deze dag afspreken om 9u00 op het 't Silsomhof Olmenhoekstraat 49 - 3071 Erps-Kwerps.

Aangezien het broedseizoen is en werken uit den boze zijn, gaan we vanuit 't Silsomhof een wandeling doen en eens kijken naar de resultaten van ons beheer... Misschien spotten we wel nieuwe soorten, staat de brede orchis reeds in bloei, etc...

## **Biodiversiteitswandeling Molenbeekvallei (13 mei)**

Soms vraagt een mens zich af, biodiversiteit wat betekent dat nu eigenlijk. Het gaat in de eerste plaats over de verscheidenheid van fauna en flora. Maar het is meer complex en interessanter dan dat. Wil je meer over dit boeiende onderwerp via een leuke gidswandeling te weten komen? De wandeling vertrekt om 14u aan boerderij 't Silsomhof (Olmenhoekstraat 49). Achteraf kan je er een drankje nuttigen.

## **Bezoek vleermuizen-ijskelder (10 juni)**

De jaarlijkse Dijlelanddag van Toerisme Dijleland heeft dit jaar in Kortenberg plaats op de Oude Abdij site. Natuurpunt zal samen met het Regionaal Landschap Dijleland een interessante stand hebben. Ook organiseren wij een gezamenlijke wandeling. Eerst zal de gerenoveerde site bezocht worden, vervolgens nemen de gidsen van Natuurpunt je mee door het Warandebos, richting ijskelder, slaapplek voor vleermuizen. De wandelingen vertrekken om 14u en 15u.

# Kapwerken Populierenaanplant in uitvoering

Maarten Vandervelpen

In een vorig nummer besteedden we uitvoerig aandacht aan de natuur-omvormingswerken van een aantal bospercelen met populierenaanplant.

Om de natuurlijke biodiversiteit van het gebied te verhogen en te versterken worden/zijn enkele percelen met populier gekapt (Schoonaardestraat, Leuvensesteenweg en Wijnegemhofstraat. Natuurpunt heeft gekozen om deze percelen spontaan te laten herbebossen. Inheemse plant- en boomsoorten kunnen zo weer hun natuurlijke habitat innemen.



Wij begrijpen dat deze ingrijpende werken voor de buurt, voor natuur- en landschapsliefhebbers geen al te mooi zicht geeft.

Daarom dat wij, vrijwilligers van Natuurpunt Kortenberg, de buurt en gemeente op de hoogte willen brengen van de gestarte en geplande werken.

Dit doen wij via dit tijdschrift, door het bussen van flyers in de buurt van de kapwerken, door de milieudienst van de gemeente Kortenberg op de hoogte te brengen, door het versturen van een persbericht en door het plaatsen van infoborden.

# Barok in het Silsombos

Barok in het Silsombos is een digitale fotowedstrijd georganiseerd door Natuurpunt Kortenberg. Deelname aan deze wedstrijd is gratis en u kunt er prachtige prijzen mee winnen!

De jury bestaat o.a. uit Eric Malfait en Edgard Verhasselt, twee van Vlaanderens bekendste natuurfotografen.

De wedstrijd loopt van 15 maart tot 15 juni. De foto's moeten binnen deze periode gemaakt zijn en ten laatste op 15 juni 2012 worden doorgemailed naar [ewoud.lamiral@natuurpunt.be](mailto:ewoud.lamiral@natuurpunt.be).

Wedstrijd reglement:

- iedere deelnemer mag 3 foto's doorsturen naar [ewoud.lamiral@natuurpunt.be](mailto:ewoud.lamiral@natuurpunt.be)
- de foto's moeten in JPEG formaat zijn.
- het oordeel van de jury kan niet aangevochten worden
- een kort commentaar is leuk maar voor de beoordeling speelt die niet mee
- door deel te nemen gaat de fotograaf akkoord met het reglement van 'Barok in het Silsombos'. Het volledige wedstrijdreglement vindt u op [www.silsombos.be](http://www.silsombos.be).



# 'De Boemerang' Peter van de Rotte Gatén

Maarten Vandervelpen

Sinds het schooljaar 2000-2001 nemen de leerlingen van het 5e leerjaar van de Gemeentelijke Basisschool 'De Boemerang' uit Meerbeek deel aan het project 'Educatief Natuurbeheer' van Natuurpunt i.s.m. de Provincie Vlaams-Brabant.

Via dit project maken de leerlingen tijdens 3 stappen kennis met de natuur in Vlaanderen en meer bepaald met de natuur in hun buurt. Eerst krijgen ze hierover een inleidende les of spelen ze het Natuurbeheerspel, daarna steken ze zelf de handen uit de mouwen tijdens het doemoment en maken al doende kennis met het natuurgebied en het beheer ervan en tenslotte kunnen de leerlingen tijdens de afsluitende Natuurontdekkingstocht de resultaten van hun harde werk bewonderen en worden er leuke natuuronderzoekjes uitgevoerd.

Deze school werkt al meer dan 10 jaar aan de natuur in Kortenberg. Enkele jaren geleden kregen ze hiervoor reeds het peterschap over het Silsombos, maar nu werken ze sinds enkele jaren in de Rotte Gatén en verdienen ze hiervoor het peterschap over de Rotte Gatén in Kortenberg.

De school engageert zich hiermee om: het natuurgebied mee te helpen beschermen; te communiceren over het project 'Educatief Natuurbeheer' via website, schoolkrantje, ...; lid te zijn van Natuurpunt en ook de komende jaren de handen uit de mouwen te steken voor het Natuurbehoud in Vlaanderen, via het project 'Educatief Natuurbeheer'.

De officiële uitreiking van het Peterschap heeft plaats op woensdag 25 april, gevolgd door de Natuurontdekkingstocht, waarbij de leerlingen het gebied ontdekken. Foto's van deze uitreiking verschijnen in een volgend nummer

Inlichtingen over het project 'Educatief Natuurbeheer':  
rosan.heremans@natuurpunt.be of 0477/82.38.00  
of [www.natuurpunt.be/educatiefnatuurbeheer](http://www.natuurpunt.be/educatiefnatuurbeheer)

Inlichtingen over het natuurbeheer in de Rotte Gatén:  
luc.demuyllder@telenet.be (conservator) of maarten.vandervelpen@telenet.be  
(voorzitter Natuurpunt Kortenberg)

[foto peterschap]

---

## Aankoop Nachtvlinderval

Maarten Vandervelpen

Vorig jaar is in onze regio door Natuurpunt studie en Brakona (Vlaams-Brabantse koepel voor natuurstudie) heel wat gebeurd rond nachtvlinderinventarisatie. Hierover hebben we in een voorgaand nummer geïnformeerd. Speciale soorten werden waargenomen, typisch voor de bijzondere natuurhabitattypes die onze gemeente rijk is.



Dit wil niet zeggen dat het werk daarmee ten einde is. De inventarisatie kan verder opgevolgd worden (monitoring). Daarom dat Natuurpunt Kortenberg zich een nachtvlinderval heeft aangeschaft (182 euro).

Bovendien schaften de voorbije jaren over heel Vlaanderen tal van geïnteresseerden/afdelingen een nachtvlinderval aan via Natuurpunt. Dat leidde tot een enorme toename aan waarnemingen en zelfs de opzet van een meetnet om verspreid in Vlaanderen op een gestandaardiseerde manier het nachtvlinderbestand op te volgen. We konden dus als Kortenberg niet achterblijven om ook eentje aan te schaffen.



Eigenaars van een val krijgen immers van Natuurpunt Studie regelmatig informatie over goede nachtvlinderperiodes, bijzondere vangsten, resultaten van het meetnet en tips rond herkenning van moeilijke soorten.

De gebruikte nachtvlindervallen zijn Skinnervallen met een kwikdamplamp van 125W. De vallen worden stuk voor stuk ‘ambachtelijk’ gemaakt.

Daarnaast heeft Pieter Moysons zelf een goedwerkende nachtvlinderval in elkaar geknutseld. We zijn dus nu goed gewapend om een nog beter beeld te krijgen van wat er bij nacht al zo rond vliegt van vlinders. Op 24 augustus organiseren wij in Everberg een Nacht van de Nachtvlinder. Daar zal onder meer de werking van de nachtvlinderval gedemonstreerd worden.

# Kinderactiviteiten

Paul van Leest (tekst en eerste foto)



Een trend in onze activiteiten is de toename van doe-wandelingen met kinderen. Op 25 maart gidsten Aurora De Marrez en Christine Vicari een kinderkruidenwandeling in het Silsombos. De kinderen (en hun ouders) kregen uitleg over enkele planten en andere dingen die je tegen kan komen. Aan het eindpunt stonden drankjes en brandnetelsoep klaar. Maar er was natuurlijk ook meer te zien; op de foto zie je twee kinderen naar kikkers zoeken.

Een week later hield Tony Neirinck een ontdekkingstocht en een schattenjact, die eindigde in het Silsomhof. De foto hieronder heeft Tony tijdens die geslaagde tocht genomen.





# Weetje uit Chili

Pieter Moysons

Wegens mijn verblijf voor enkele maanden in het prachtige Chili deze keer geen artikeltje over onze inheemse vogelpracht maar een leuk weetje vanuit het 4275 km langgerekte land gelegen tussen het Andesgebergte en de Pacifische oceaan.

Namelijk over de Slagenden of misschien beter bekend als Apenboom (*Araucaria araucana*). Deze boom werd de voorbije decennia vaak aangeplant in onze Vlaamse voortuintjes vanwege zijn uiterst exotische 'looks'. Hij blijft jaarrond groen en is overal bedekt met naalden, die eigenlijk meer driehoekige scherpe schubben zijn. Maar is het ook geweten van waar deze stekelige sierboom eigenlijk komt?



Deze boom komt oorspronkelijk uit het zuiden van Chili en Argentinië, waar er heuse Araucariabossen van staan. De soort heeft een heel erg dikke schors om lavastromen en bosbranden, die relatief vaak voorkomen langs de vulkanen van Andesgebergte, te kunnen weerstaan. De boom kan 50 meter hoog en meer dan 1000 jaar oud worden.

Toen hij in Europa terecht kwam, werd er de naam 'Monkey puzzle tree' aan gegeven omdat het een hele moeilijke opgave zou zijn voor een aap om in deze boom te klimmen, omwille van zijn scherpe naalden. Dit desondanks er helemaal geen apen voorkomen waar deze boom groeit. In Zuid-amerika wordt de soort 'Péhuén' genoemd en zijn wetenschappelijke naam is afgeleid van de regio Araucanië dat op zijn beurt weer afgeleid is van de Mapuche-indianen die ook wel Araucaniërs genoemd worden. Araucaniër betekent in de taal van de Mapuches 'dappere strijder'.

De zaden van de kegels die deze boom vormt zijn eetbaar en waren een belangrijke voedingsbron voor de Mapuches. Nu nog worden deze zaden geoogst en verkocht. Het hout ervan werd gebruikt voor allerlei constructies zoals huizen, bruggen en meubels.

In Chili is deze boom uitgeroepen tot nationaal monument omwille van zijn uniekheid in de wereld en omdat de soort steeds verder achteruit gaat door intensieve bosbranden, (illegale) houtkap, begrazing en omvorming naar dennen en eucalyptus plantages. Op de rode lijst staat deze soort als 'kwetsbaar' aangegeven. Het kappen ervan en internationale handel in deze soort is verboden. Hoewel veel privé landeigenaars deze status in vraag stellen en niet akkoord gaan met de huidige wetgeving. Grote populaties staan er enkel nog in nationale parken, daarbuiten is de bescherming ervan veel moeilijker en blijven er alleen nog maar kleine vlekken Araucariabossen over. Meer info over de huidige situatie kan je o.a vinden op <http://www.globaltrees.org/downloads/ChileReportS.pdf>.




Een typische Apenboom zoals je hem bij ons kunt terugvinden in de voortuin.

ruime  
parking



## **Born Free**

**vrijetijdsleding  
stap- en reisuitrusting**

A photograph of a hiker running on a mountain trail. The hiker is wearing a bright green t-shirt, grey shorts, a grey cap, and a large red backpack. He is captured in mid-stride, with his right arm raised. The background shows a vast, hilly landscape with sparse vegetation under a clear blue sky.

**Professioneel advies  
over stapschoenen !**

Leuvensesteenweg 126  
3070 Kortenberg  
02/759.63.93

di - vr 14.30 - 19.30  
za 09.30 - 18.00

[http:// users.telenet.be/bornfree](http://users.telenet.be/bornfree)

# Universiteit Antwerpen op beveronderzoek in Kortenberg

Maarten Vandervelpen

De Europese bever (*Castor fiber*), het grootste knaagdier van Europa, was in het begin van de twintigste eeuw bijna volledig uitgestorven. In Eurazië leefden nog slechts 1200 dieren, verdeeld over 8 kleine populaties. Drastische beschermingsmaatregelen en herintroducties hebben het tij kunnen keren en momenteel wordt de bever beschouwd als een succes binnen natuurbehoud en natuurbescherming. In België werd de bever volledig uitgeroeid in de 19e eeuw.



Foto: Kortenbergse  
knaagsporen

Maarten Vandervelpen,  
2011

Deze knaagdieren werden fel bejaagd voor hun vlees, vacht en castoreum, een uitscheidingsproduct dat verwerkt werd in parfums en medicijnen. Maar sinds een aantal jaren is hij zowel in Wallonië als in Vlaanderen terug aanwezig. In 1990 werden de eerste sporen in Wallonië gevonden. Vanaf het jaar 2000 werden er sporen opgemerkt in Vlaanderen. In 2003 werden er in de Dijlevallei een 20-tal dieren losgelaten. Ondertussen heeft de populatie zich uitgebreid naar een 100-tal exemplaren in Vlaanderen. Een toename van de populatie heeft ook voor een verspreiding gezorgd. Bij hun zoektocht naar geschikte habitats zijn zij op die manier ook in onze gemeente terechtgekomen. In het natuurgebied de Molenbeekvallei heeft de bever zijn thuis gevonden met enkele dammen en burchten als resultaat.

Men zou denken dat de bever vooral voor hinder zorgt, maar in feite is hij ongewild de natuurlijke ambassadeur van het integraal waterbeleid: het bovenstrooms ophouden van water om benedenstrooms overstromingen tegen te gaan. Bovendien zorgt de bever voor een verhoogde biodiversiteit bij fauna én flora. We zijn dan ook zeker blij met deze gast.

De verschijning van de Kortenbergse bever is ook de Universiteit Antwerpen niet onopgemerkt gebleven. Doctoraatstudent Kristijn Swinnen doet onderzoek naar de verspreiding van de bever in Vlaanderen en bestudeert de effecten van de bever op het landschap en andersom. Met die kennis kan dan een model/kanskaart ontwikkeld worden die aangeeft waar bevers zich potentieel sneller zullen vestigen dan elders en waar bever tot het bouwen van een dam zullen overgaan. Heel recent heeft hij een bezoek gebracht aan de beverlocatie in onze gemeente. Wij hopen dat “onze bever”, want zo chauvinistisch zijn we wel natuurlijk, een bijdrage aan het onderzoek heeft kunnen leveren.



Foto: Kristijn Swinnen

# PRUTS en TIJL

## KINDERANIMATIE

Tim Van Grinderbeek • Nieuwstraat 24 - 3071 Erps-Kwerps • 0474/666.347  
info@prutsentijl.be • <http://www.prutsentijl.be> • tel./fax: 02/757.12.50



**Pruts en Tijn**

Pruts en Tijn kinderanimatie brengt actieve tot hyperactieve meespeelshows voor kinderen tussen 3 en 12 jaar. Gedurende de afgelopen 12 jaar werden er heel wat animatieformules uitgewerkt:

het springding • het pirateneiland • Wat een circus • het land van koning Pruts • Prurts' goochelcircus • Kinderdisco & playbackshow • Hoe Ha Hopsa show • ...

Je kan bij ons ook terecht voor het huren van coole en uitdagende springkastelen:



**Voor alle info en prijzen: [www.prutsentijl.be](http://www.prutsentijl.be) of 0474/666.347**

# AGENDA

## **Dinsdag 1 mei**

Lentewandeling in Sint-Agatha-Rode en Doode Bemde met vogelobservatie onder leiding van Roger De Cleen en Boudewijn Baudru. Afspraak om 8.00u op de parking van de Colruyt te Nossegem voor carpooling.

## **Zondag 6 mei**

Barbecue van de Silsomwerkgroep in het Silsomhof. Contact, Ewoud L'Amiral, tel. 0476 26 16 34.

## **Zaterdag 12 mei**

Werkdag ter Rode Beuken Nossegem (inzaaien bloemenweide, verwijderen netels en distels) van 9.00-12.00u. Afspraak aan de weide tegenover de Colruyt vanaf 9.00u.

## **Zondag 13 mei**

Biodiversiteitwandeling in de Molenbeekvallei. Start om 14u. Startlocatie 't Silsomhof (Olmenhoekstraat 49) . Contact, Maarten Vandervelpen, 0478 54 53 63.

## **Zondag 27 mei**

Dag van het Park. Oude Abdij Kortenberg. Organisatie gemeente Kortenberg. O.a. Natuurpuntstand. Contact, milieudienst Kortenberg, tel. 02 755 22 18. Werkdag in het Silsombos. Afspraak om 9u aan het Sint-Pietersplein (kerk Kwerps) aan het infobord van het Silsombos. Einde omstreeks 12u. Info: Ewoud L'Amiral, tel. 0476/26.16.34.

## **Vrijdag 1 juni**

Orchideeën-avondwandelingen in Silsombos. Wandelingen vanaf 19u. Plaats van vertrek : Sint-Pietersplein Erps-Kwerps. Contact Maarten Vandervelpen, tel. 0478 54 53 63

## **Zondag 3 juni**

Werkdag Silsombos. Vrijwilligers kunnen meehelpen in het beheer van onze natuurgebieden. Start om 9u. Plaats van vertrek nog te bepalen. Contact, Ewoud L'Amiral, tel. 0476 26 16 34.

## **Zondag 10 juni**

Dijlelanddag. Oude Abdij Kortenberg. Organisatie Toerisme Dijleland. O.a. Boswandeling Natuurpunt ism. Regionaal Landschap Dijleland. Bezoek nieuwe inrichting abdijpark en bezoek oude ijskelder (slaapplaats voor vleermuizen). 14u en 15u.

Contact, Maarten Vandervelpen, tel. 0478 54 53 63.

## **Zondag 17 juni**

Vlinder/Plantenwandeling Billekensberg-Grubbe te Everberg. Start om 14u. Plaats van vertrek: Hollestraat thv Buurtweg 4. Contact: Maarten Hens, tel. 0499 54 26 51.

---

Gezien de aard van het terrein en de paden zijn de wandelingen niet geschikt voor rolstoelen en kinderwagens. De wandelingen zijn gratis voor leden. Voor niet-leden vragen wij een bijdrage van 1 euro per persoon (maximaal 2,50 euro per gezin). Activiteiten georganiseerd in samenwerking met andere organisaties zijn meestal gratis.

---



Foto: de Haverbroeken in Meerbeek juni vorig jaar (Paul van Leest)

---

vu. Maarten Vandervelpen, Edegemstraat 33/6, 3070 Kortenberg - 0478 54 53 63